

Internremiss Åtgärdsprogram Grön handlingsplan 2025-2029

Förslag till beslut

Barn- och utbildningsförvaltningen förslår nämnden att föreslå kommunstyrelsen att svara JA till genomförande av åtgärd nummer 7 då det arbetssätt som efterfrågas i åtgärdsprogrammet redan efterföljs inom Barn- och utbildningsnämndens verksamheter.

Sammanfattning av ärendet

Länsstyrelsen har i samverkan med länets aktörer arbetat fram ett Åtgärdsprogrammet Grön handlingsplan 2025-2029. Åtgärdsprogrammet ersätter tidigare åtgärdsprogram Grön handlingsplan 2018-2022. Åtgärdsprogrammet omfattar miljö kvalitetsmålen Myllrande våtmarker, Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap, Ett rikt växt- och djurliv och God bebyggd miljö. Nämnderna förväntas svara på vilka åtgärder de anser sig kunna och vilja genomföra under 2025-2029. Remissförslaget innehåller 10 åtgärder varav 7 åtgärder vänder sig till länets kommuner. Åtgärd nummer 7 - Upphandling av livsmedel - är den åtgärd som direkt berör Barn- och utbildningsnämndens verksamhet. I remissvaret anges ett tydligt JA eller NEJ till genomförande av åtgärden samt en motivering. Remissvaret skickas till kommunledningskontoret senast 1 juli 2024. Kommunledningskontoret sammanställer svaren till Kommunstyrelsen som beslutar vad kommunen ska svara.

Barn- och utbildningsförvaltningen förslår nämnden att föreslå kommunstyrelsen att svara JA till genomförande av åtgärd nummer 7 då det arbetssätt som efterfrågas i åtgärdsprogrammet redan efterföljs inom Barn- och utbildningsnämndens verksamheter.

Ärende

Länsstyrelsen har i samverkan med länets aktörer arbetat fram ett Åtgärdsprogrammet Grön handlingsplan 2025-2029. Åtgärdsprogrammet ersätter tidigare åtgärdsprogram Grön handlingsplan 2018-2022. Åtgärdsprogrammet omfattar miljö kvalitetsmålen Myllrande våtmarker, Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap, Ett rikt växt- och djurliv och God bebyggd miljö. Nämnderna förväntas svara på vilka åtgärder de anser sig kunna och vilja genomföra under 2025-2029.

Remissförslaget innehåller 10 åtgärder varav 7 åtgärder vänder sig till länets kommuner. Åtgärd nummer 7 - Upphandling av livsmedel - är den åtgärd som direkt berör Barn- och utbildningsnämndens verksamhet. I remissvaret anges ett tydligt JA eller NEJ till genomförande av åtgärden samt en motivering. Remissvaret skickas till kommunledningskontoret senast 1 juli 2024. Kommunledningskontoret sammanställer svaren

till Kommunstyrelsen som beslutar vad kommunen ska svara.

Syftet med mål nummer 7 enligt Länsstyrelsen, är att förbättra förutsättningarna för att upphandlande organisationer har tydliga prioriteringar vid upphandling av livsmedel och måltidstjänster med fokus på ekologiskt och lokalproducerat i syfte att stärka den lokala livsmedelsproduktionen och därigenom verka för att bevara och utveckla ett rikt odlingslandskap. Detta då regioner och kommuner är stora inköpare av livsmedel. Genom att nyttja möjligheten att ställa hållbarhetskrav via lagen om offentlig upphandling (LOU) och tänka strategiskt i inköpsprocessen kan inköp av livsmedel och måltidstjänster bli ett effektivt verktyg för att nå flera samhällliga mål.

Bland de samhällliga målen finns exempelvis målet om att 60 procent av alla offentliga måltider vara ekologiska år 2030 enligt den nationella livsmedelsstrategin. Det är viktigt att tänka på vilken effekt inköp får på klimat, miljö, djurskydd, 40 biologisk mångfald. Även sociala och arbetsrättsliga villkor samt ekonomisk hållbarhet är viktiga hållbarhetsaspekter vid upphandling och inköp av livsmedel.

Enligt Länsstyrelsen finns det ett stort intresse från många aktörer i samhället att offentlig sektor genom upp-handling ska bidra till att främja livsmedelsproduktionen i närområdet. Mer kunskap om marknaden och kravställning kan bidra till att skapa förutsättningar för mer lokala råvaror i offentliga kök. Utöver att skapa de grundläggande förutsättningarna för ett rikt odlingslandskap är ökad produktion av svenska och lokala råvaror viktigt utifrån ett beredskapsperspektiv.

Mandat för riktad upphandling inom den upphandlande organisationen kan öka genom tätare dialog mellan politiker, upphandlade och inköpare som har tillgång till samma information. Upphandlingsmyndigheten har tagit fram hållbarhetskriterier för livsmedel och måltidstjänster vars syfte är att underlätta för upphandlande organisationer att ställa krav som omfattar hållbarhetsaspekter på varor och tjänster inom livsmedelsområdet. Dessa hållbarhetskriterier kan med fördel användas som stöd i upphandlingsprocessen.

Genomförandet av mål nummer 7 innebär att

1) Aktören anordnar under programperioden årliga informationsträffar för politiker, upphandlare, inköpare och/eller kostchef i syfte att öka den politiska viljan och intresset för upphandling av livsmedel som gynnar ett rikt odlingslandskap. Träffarna ska även främja kunskapsutveckling hos upphandlare och inköpare på kommuner och regionen. Även fokusera på samverkan, stimulera erfarenhetsutbyte och att lära från andra. Andra nationella aktörer, som tex centrala myndigheter, med kompetens inom livsmedel och beredskap kan bjudas in efter behov till informationsträffarna.

2) Aktören bjuder årligen in lantbrukare/producenter till dialog och kunskapsbyggande om upphandling med goda exempel från andra kommuner, exempelvis gällande att gå ihop flera företag för att nå upp till krav i en upphandling.

3) Aktören säkerställer att det finns kompetens och resurser för att arbeta med hållbarhetskrav och uppföljning inom den egna organisationen.

4) Aktören säkerställer att styrning och ansvarsfördelning för inköpsarbetet är beslutat inom den egna organisationen.

5) Aktören har beslutat om prioriteringsordning för inköp. Exempel på prioriteringsordning (hämtat från Region Jönköpings län) är

a. I första hand välja de som uppfyller svenska livsmedelskrav och som är ekologiskt producerade

b. I andra hand livsmedel som uppfyller svenska livsmedelskrav,

c. I tredje hand livsmedel som är ekologiskt producerade och i sista hand konventionellt producerade livsmedel. Bland livsmedel som uppfyller svenska livsmedelskrav bör vi prioritera livsmedelproducerade i länet.

6) Aktören har satt mål för sina inköp av livsmedel som bidrar till uppfyllande av miljömålen och regional livsmedelsstrategi.

Vid upphandling av livsmedel använder Vaggeryd kommun sig av hållbarhetskrav utifrån upphandlingsmyndigheten. Vaggeryds kommun möter det efterfrågade kunskapsutbytet i genomförande punkt 1 samt 2 genom att ansvarig upphandlare för livsmedel tillsammans med kommunens kostchefer medverkar i en länsövergripande nätverksgrupp; samt att det årligen anordnas informationsträffar kvällstid där Vaggeryds kommun bjuder in alla lokala företag och informerar då om kommande upphandlingar samt att Vaggeryds kommun genomför en upphandlingsskola.

Genomförande punkt 3 samt 4 möter Barn- och utbildningsnämnden via organisationen kring kostverksamheten inom Barn- och utbildningsförvaltningen samt att det vid en upphandling av livsmedel ingår följande professioner: ansvarig upphandlare för livsmedel, kommunens miljö- och hållbarhetsstrateg samt kostchefer inom Barn- och utbildningsförvaltningen och Socialförvaltningen. Beställarna från Barn- och utbildningsförvaltningen får löpande information från upphandlingsenheten samt utbildningsdag som anordnas av upphandlingsenheten efter behov.

Genomförande punkt 5 möter Barn- och utbildningsnämnden via det Måltidspolitiskt programmet antagen av Barn- och utbildningsnämnden, 2020-06-24, där det finns beslut om en prioriteringsordning vid val av livsmedelsinköp, förutsatt att kostnadsskillnaden är motiverad och ryms i den befintliga livsmedelsbudgeten:

1. Närproducerat, ekologiskt livsmedel
2. Svenskt, ekologiskt livsmedel
3. Närproducerat, konventionellt livsmedel

4. Svenskt, konventionellt livsmedel
5. Utländskt, ekologiskt livsmedel
6. Utländskt, konventionellt livsmedel

Genomförandet punkt 6 möter Barn- och utbildningsnämnden via det Måltidspolitiskt programmet antagen av Barn- och utbildningsnämnden, 2020-06-24 samt via Miljöprogrammet för Vaggeryds kommun 2022-2025, antagen av kommunfullmäktige 2021-11-29.

Barn- och utbildningsförvaltningen förslår nämnden att föreslå kommunstyrelsen att svara JA till genomförande av åtgärd nummer 7 då det arbetssätt som efterfrågas i åtgärdsprogrammet redan efterföljs inom Barn- och utbildningsnämndens verksamheter.

Beslutet ska skickas till

Kommunledningskontoret senast 1 juli 2024.

Handläggare

Sofia Larsson, Utveckling- och kvalitetssamordnare och Per-Erik Lorentzon, Förvaltningschef